

5. Толстоухов А. В. Глобалізація. Влада. Екомайбутнє / А. Толстоухов. — К. : ПА-РАПАН, 2003. — 308 с.
6. Удовика Л. Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір / Л. Г. Удовика. — Х. : Право, 2011. — 552 с.
7. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 40 — Ст. 236.
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 30. — Ст. 260.
9. Паліюк В. П. Особливості застосування судами України Конвенції про захист прав та основних свобод : навчально-практичний посібник / В. П. Паліюк. — Миколаїв : Атол, 2003. — 130 с.
10. Рішення Євросуду у справі «Зубко та інші проти України» (2006) // Офіційний вісник України. — 2006. — № 31.
11. Ткачев И. В. Глобализация в сфере частного права : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / И. В. Ткачев. — Ростов-на-Дону, 2011. — 19 с.

Тищенко Ірина Олександрівна,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі функціонування органів публічної адміністрації в Україні актуальність та доцільність створення оптимального організаційно-правового забезпечення надання електронних послуг населенню є очевидною.

Відповідно до Концептуальних засад стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр., головною метою формування ефективної системи виконавчої влади як на центральному, такі і на місцевому рівнях є утвердження таких механізмів, які б забезпечували результативність управлінських рішень, розмежування і збалансування повноважень та відповідальності різних рівнів влади й місцевого самоврядування у сфері надання державних і громадських послуг. При цьому поставлені завдання свідчать про наявність проблеми, що потребує вирішення, зокрема впорядкування ряду питань, спрямованих на детінізацію економіки, недопущення штучного нав'язування управлінських послуг, перегляду послуг, що надаються органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, визначення критеріїв ефективності їх надання [1, с. 2].

Необхідність наукової розробки питань розвитку сфери електронних по-

слуг, її актуальність обумовлюється й суто зовнішніми факторами, адже сучасний етап державотворення та правотворення в Україні тісно пов'язаний з запровадженням європейського досвіду діяльності публічної влади у цій сфері.

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство. У Законі України від 09.01.2007 № 537-V «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» визначені статус і перелік обов'язкових електронних послуг, які повинні надаватися органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним і фізичним особам для забезпечення реалізації принципу «єдиного вікна» та використання додаткових заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для надання послуг із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [2].

Одним із базових завдань Концепції розвитку електронного урядування в Україні (2010 рік) визначено організацію надання послуг громадянам і суб'єктам господарювання в електронному вигляді з використанням Інтернету та інших засобів, насамперед за принципом «єдиного вікна». Також варто зауважити, що вперше визначення терміна «електронна послуга» надано лише у Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013 рік). Законом України від 06.09.2012 «Про адміністративні послуги» нарешті встановлено можливість подання замовником документів для отримання адміністративної послуги за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку, а також визначено, що надання адміністративних послуг в електронній формі забезпечуються через Єдиний державний портал адміністративних послуг (<http://poslugi.gov.ua>), який є офіційним джерелом інформації про надання адміністративних послуг в Україні. Також визначено важливу норму щодо заборони вимагання від замовника адміністративної послуги інформації, що є у володінні інших органів, і відповідне безкоштовне отримання цієї інформації при наданні послуги, яка на сьогодні не працює через відсутність системи електронної взаємодії інформаційних ресурсів органів влади [3].

Втім, найбільш успішним прикладом реалізації надання електронних послуг на державному рівні є запровадження електронної звітності до Державної податкової інспекції України. Так, за інформацією офіційного веб-сайту Державної фіскальної служби України, більше 90% платників ПДВ та майже 80% платників ЄСВ звітують в електронній формі, що свідчить про великий успіх та популярність цього проекту. [3].

Сьогодні Україна потребує поліпшення якості життя громадян через впровадження інформаційних технологій у сфері надання електронних послуг врядування як на державному, так і на місцевому рівнях.

Однак не можна не звернути увагу на те, що існуюча практика надання адміністративних послуг має низку суттєвих недоліків, зокрема, перекладення обов'язків адміністративних органів із збирання довідок або погодження

документів на споживачів; необґрунтоване справляння плати або необґрунтовано великі розміри плати за надання окремих видів послуг; встановлення незручного графіка прийому громадян; неналежне законодавче регулювання процедурних питань надання послуг тощо. Але систему надання адміністративних послуг очікує функціональна перебудова. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади спрямована на вирішення існуючих проблем надання адміністративних послуг в Україні, зокрема, за допомогою встановлення системи оцінки якості надання послуг. З-поміж інших заходів, що передбачає Концепція та проект Плану, слід відзначити максимальну децентралізацію надання послуг; розробку методики оцінювання собівартості послуги, розробку стандартів надання адміністративних послуг; запровадження сучасних форм надання адміністративних послуг, зокрема, запровадження "універсамів послуг", удосконалення принципу "єдиного вікна", "електронних адміністративних послуг" тощо [2].

Не можна не звернути увагу й на відсутність необхідної нормативно-правової бази, яка регулює надання електронних послуг в Україні. Хоча в Україні останні роки й було прийнято окремі нормативно-правові акти, що стосуються електронних послуг в Україні, однак системне та повне запровадження цих послуг потребує прийняття окремих правових актів, що мають визначати правила надання електронних послуг, їх стандарти, формати тощо.

Проблематичним є питання відсутності єдиної взаємодії органів публічної адміністрації у сфері електронних послуг.

Єдиним можливим інструментом спрощення бюрократичних процедур при наданні адміністративних послуг як в звичайній (паперовій), так і в електронній формі, є мінімізація вимог щодо необхідного пакета документів від замовника. Фактично, єдиною вимогою повинно бути встановлення особи замовника, а всю іншу інформацію, необхідну для прийняття рішення, орган влади може отримати з інформаційних систем інших органів влади [3].

Сьогодні в Україні недостатньо надається електронних послуг, що обумовлено сукупністю певних факторів, якими є недосконалість кадрового забезпечення, відсутність технічних умов та технологій, недостатність доступу громадян до мережі Інтернет. Тому. Сьогодні наша держава має розробити національну стратегію комп'ютеризації всіх органів державної влади та місцевого самоврядування.

У зв'язку з цим цікавим є досвід Польщі, яка вже має позитивний досвід реалізації стратегії "е-Польща – стратегія розвитку інформаційного суспільства в Польщі на 2004–2006 роки", яку попередньо затвердила Рада Міністрів. Для того, щоб таку програму можна було реалізувати в Україні, треба здійснити конкретні проекти, цілі яких зосереджувалися б на трьох складниках наведеного нижче бачення, паралельно із заходами, подібними до тих, що передбачені польською стратегією. По-перше, надання всім громадянам і компаніям прийняттого за ціною широко смужного й надійного досту-

пу до Інтернету. По-друге, робота над різноманітністю й корисністю наповнення й послуг, доступних через Інтернет і цифрові аудіовізуальні засоби зв'язку. По-третє, загальна здатність використовувати інформаційні й комунікаційні системи, що включає в себе гарантування того, що кожен випускник середньої школи в Польщі може працювати з комп'ютером. Запобігання цифровій нерівності, тобто забезпечення участі в інформаційному суспільстві тих, хто потребує додаткового навчання: покоління середнього віку та інвалідів; використання електронних методів навчання, просування дистанційної роботи як знаряддя активізації зайнятості [4, с. 15-16].

Аналіз вищенаведеного дозволяє зробити висновок, що існуюча ситуація у сфері електронних послуг в Україні потребує удосконалення у таких напрямках: упорядкування системи електронних послуг; вжиття заходів щодо фінансування відповідних інформаційно-технічних напрямків та підготовки персоналу; підготовка нормативно-правових актів, що мають визначати процедури надання цих послуг. Слід також запровадити національну систему електронної взаємодії між відповідними адміністраторами надання електронних послуг, створити єдиний державний портал електронних послуг тощо.

1. Долечек В.С. Надання управлінських послуг населенню органами виконавчої влади України: організаційно-правовий аспект. Автореф. дис. к.ю.н., 25.00.02. – Національна академія державного управління при Президентові України, Київ, 2005. – с.20.

2. Проблеми становлення електронних послуг в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://egov.at.ua/publ/pro_elektronne_urjaduvannja_v_ukrajini/elektronni_poslugi/problemi_stanovlennja_elektronnikh_poslug_v_ukrany/24-1-0-79

3. Зелена книга державної політики у сфері електронного урядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-zakon.org/doc/greenbook/ch50>

4. М. Тищенко, Томаш Гжегож Гроссе Проблеми й перспективи електронного уряду на місцевому рівні в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/pub/.../Zapyska_Tyshchenko.pdf